

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kotieläintuotannon ohjaamisesta eräissä tapauksissa annetun lain 5 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan kotieläintuotannon ohjaamisesta eräissä tapauksissa annetun lain (1011/84) 5 §:ää muutettavaksi siten, että valtioneuvosto saisi yleensä päättää siitä, missä tapauksissa vuosina 1986 ja 1987 voidaan myöntää lupa nautakarja-, sikatalous- tai kanatalousyritysten perustamiseen tai laajentamiseen. Lain 5 §:n 1 ja 2 momentin mukaan lupia myönnettäisiin edelleen sukupolven- ja omistajanvaihdostapauksissa sekä erityisistä syistä myös muulloin tuotannon jatkamiseen enintään entisessä laajuudessa. Tämän lisäksi voitaisiin edelleen myöntää maatalouspiirin lupia nautakarjayritysten perustamiseen tai laajentamiseen maatilalain mukaisella rakentamisavustusalueella.

Valtioneuvosto päättäisi vuosittain tammikuun loppuun mennessä, missä muissa kuin 5 §:n 1 ja 2 momentissa mainituissa tapauksissa tuotantolupia voitaisiin myöntää. Tarkoituksena on, että lupia myönnettäisiin lähinnä tuotantosuunnan vaihtamiseen ja erityisistä syistä tuotannon laajentamiseen, mikäli laajentamista ei ole pidettävä olennaisena ja sitä voidaan kohtuunäkökohdat huomioon ottaen pitää asianmukaisena. Tämän lisäksi voitaisiin markkinatilanteen ja vientimahdollisuuksien puitteissa myöntää nuorille viljelijöille tuotannon laajentamislupia kannattavan tuotannon aikaansaamiseksi.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1986 alussa.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne

1.1. Lainsäädäntö

Kotieläintuotannon ohjaamisesta eräissä tapauksissa annetussa laissa (1011/84) on säädetty niistä edellytyksistä, joilla nautakarja-, sikatalous- ja kanatalousyritystä saadaan ryhtyä harjoittamaan tai laajentamaan. Laissa on säädetty kokorajat, joita suurempien yritysten perustamiseen tai laajentamiseen on saatava maatalouspiirin maataloustoimiston tai maatilahallituksen lupa. Laissa on säädetty myös enimmäisrajat, joita suurempiin yksiköihin lupaa ei saa myöntää.

Sanotun lain 5 §:n 1 momentin mukaan edellä tarkoitettua lupaa nautakarja-, sikatalous- ja kanatalousyrityksen perustamiseen tai laajentami-

seen ei saa kuitenkaan myöntää ennen 1 päivää tammikuuta 1986 muulloin kuin lähinnä sukupolvenvaihdostapauksissa yrityksen jatkamiseen enintään entisessä laajuudessa. Sen estämättä, mitä 1 momentissa on säädetty, saadaan 5 §:n 2 momentin (571/84) mukaan lupa myöntää maatalouspiirin luvan vaatiman nautakarjatalousyrityksen perustamiseen tai laajentamiseen maatilalain mukaisella rakentamisavustusalueella sekä erityisistä syistä myös maatilalla laillisesti harjoitetun yrityksen jatkamiseen enintään entisessä laajuudessa yritystoiminnan harjoittajan vaihduttua muissakin kuin 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa.

Lain 5 §:n 3 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriö voi erityisistä syistä myöntää luvan yrityksen tuotantosuunnan vaihtami-

seen. Vastaavasti maa- ja metsätalousministeriö voi 5 §:n 4 momentin mukaan myöntää luvan yrityksen laajentamiseen, mikäli laajentamista ei ole pidettävä olennaisena ja sitä voidaan koh- tuusnäkökohdat huomioon ottaen pitää asianmu- kaisena.

Nykyinen laki on voimassa vuoden 1988 lop- puun saakka ja lupien myöntämistä koskeva rajoitus 5 §:n 1 momentissa päättyy vuoden 1985 lopussa.

1.2. Tuotanto- ja markkinatilanne

Tärkeimpien kotieläintuotteiden ylituotanto ja siitä aiheutuva vientitarve ovat pysyneet suurena kuluvan vuoden aikana. Kotieläintuotteiden vä- häinen kysyntä maailmanmarkkinoilla on vai- keuttanut ylijäämien markkinointia. Sianlihan tuotanto on supistunut, mutta sianlihankin tu- otanto ylittää 8—9 prosentilla kotimaan kulutuk- sen. Seuraavassa asetelmassa esitetään tärkeim- pien kotieläintuotteiden vientimäärät viime vuo- silta ja ylijäämäärviot vuodelle 1985.

	Vienti, milj. kg			Ylijäämä milj. kg 1985 (e)
	1982	1983	1984	
Voi	8,8	26,6	20,0	17—18
Juusto	33,3	32,3	36,4	33—34
Maitojauhe, ras- vainen	22,6	25,2	32,1	33—34
Kananmunat + massa	30,1	32,2	35,4	32
Sianliha	34,4	26,6	20,8	14
josta jalosteet .	15,5	11,7	8,7	
Naudanliha	8,5	16,7	19,2	21—22
josta jalosteet .	1,0	2,8	5,0	

Vuonna 1984 kotieläintuotteiden vientitukeen käytettiin yhteensä 1836 miljoonaa markkaa. Tä- nä vuonna vientituen tarpeeksi arvioidaan 2 158 miljoonaa markkaa. Suuri ylituotanto ja maata- loustulolaissa määritetyt valtion markkinomis- vastuun enimmäismäärät ovat merkinneet myös maatalouden markkinomisvastuusuuden kas- vua. Maataloudelta perittiin vuonna 1984 venti- kustannusten kattamiseen noin 490 miljoonaa markkaa valmisteveroilla sekä vientikustannus- ja markkinomismaksuilla. Tänä vuonna maatalou- delta peritään tämänhetkisten arvioiden mukaan noin 580 miljoonaa markkaa.

2. Ehdotus lain muutokseksi

Kotieläintuotteiden ylituotannosta aiheutuvien vientikustannusten kasvaessa ja vientimarkkinoi- den vaikeutuessa hallitus pitää edelleen välttä- mättömänä jatkaa tuotannon rajoittamista ja ta- sapainottamista tarkoittavia toimenpiteitä. Koti- eläintuotannon ohjaaminen rajoittamalla uusien yksiköiden perustamista ja olemassa olevien yksi- köiden laajentamista on peruslähtökohta tatan- non rajoittamistoimenpiteille. Hallituksen tarkoi- tuksena on rajoittaa mahdollisimman tiukasti kotieläinyritysten laajentamista tämän lain voi- massaoloaikana.

Vastauksessaan hallituksen esitykseen laiksi koti- eläintuotannon ohjaamisesta eräissä tapauksissa eduskunta edellytti 21 päivänä joulukuuta 1984 hallituksen kiireellisesti selvittävän, miten suku- polvenvaihdoistilanteissa nuorille viljelijöille voi- taisiin myöntää laajentamismahdollisuuksia kan- nattavan tuotannon aikaansaamiseksi. Hyväksyes- sään maidon kaksihintajärjestelmän eduskunta on lisäksi edellyttänyt, että hallitus seuraa, mitä vaikutuksia maidon kaksihintajärjestelmän to- teuttamisella mahdollisesti tulee olemaan erityi- sesti naudanlihan tuotannon toimintaedellytyk- siin, ja ryhtyy tarpeellisiin toimenpiteisiin, ette- minkään ryhmän toimeentulo vaarannu maidon kaksihintajärjestelmän seurauksena. Nämä lausu- mat on otettu huomioon valmisteltaessa tätä esitystä lain muutokseksi.

Hallitus pitää välttämättömänä, että lair 5 §:ään sisältyvää lupien myöntämisperusteista jat- kettaisiin edelleen siten, että tuotannon laajen- nuslupia myönnettäisiin vuosien 1986 ja 1987 aikana vain poikkeustapauksissa. Jotta nuorten viljelijöiden asema voitaisiin edullista- tulla tavalla turvata sukupolvenvaihdoistilan- teissa, ehdotetaan että valtioneuvosto voisi vuo- sittain päättää siitä, millä tavalla tuotannon laa- jennuslupia voidaan myöntää. Valtioneuvost- o päättäisi myös niistä perusteista, joilla tuotanto- suuntaa voitaisiin vaihtaa. Tarkoituksena on, että lupien myöntämisperusteista pyydetäisiin maa- talouden markkinointineuvoston lausunto.

3. Taloudelliset vaikutukset

Kotieläintuotannon ohjaamislain tavoitteena on ohjata tuotantoa siten että maatalouden yli- tuotannosta aiheutuvia vientikustannuksia voitai- siin vähentää. Ehdotetulla lain muutoksella pyri- tään antamaan mahdollisuus vähentää niitä maa-

talouden rakennepoliittisia ongelmia, joita tuotannon tiukoista ja jäykistä rajoitustoimenpiteistä

aiheutuu. Esitys ei aiheuta organisatorisia muutoksia.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

5 §. Voimassa olevan lain 5 §:n 1 momentissa säädettyjä lupien myöntämisrajoituksia ehdotetaan jatkettavaksi kahdella vuodella eli 31.12.1987 saakka. Kuten nykyisinkin esityksen mukaan lain 5 §:n 1 momentin perusteella lupa voitaisiin edelleen myöntää vain lähinnä sukupolven- ja eräissä muissa omistajanvaihdostapauksissa tuotannon jatkamiseen enintään entisessä laajuudessa. Myöskään lain 5 §:n 2 momenttiin ei ehdoteta sisällöllisiä muutoksia.

Muilta osin lupien myöntämisrajoitusta koskevaa 5 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä, milloin lupa nautakarja-, sikatalous- tai kanatalousyritysten perustamiseen tai laajentamiseen voidaan myöntää muissa kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa, päättäisi valtioneuvosto vuosittain tammikuun loppuun mennessä. Valtioneuvosto määräisi ne perusteet, joilla lupia voitaisiin myöntää. Samalla valtioneuvosto määräisi myös, millä perusteilla tuottajalle voidaan myöntää lupa tuotantosuunnan vaihtamiseen. Kyseisen luvan myöntäisi maatalushallitus. Tuotantosuunnan vaihtaminen on mahdollista voimassa olevan lain 5 §:n 3 momentin perusteella asetuksessa tarkemmin määritellyllä tavalla.

Valtioneuvoston tulee ottaa lupien myöntämisperusteista päättäessään huomioon kotieläintuotannon kehitys ja vallitseva markkinatilanne. Laajennuslupien myöntämisperusteista pyydetäisiin maatalouden markkinointineuvoston lausunto.

Tarkoituksena on, että tuotannon laajennuslupia myönnettäisiin rajoitetusti.

Kananmunien tuotannon jatkuessa edelleen runsaana ei kananmunatuotantoon ole edellytyksiä myöntää tuotannon laajennuslupia. Tarkoituksena on, että lain voimassaoloaikana kananmunatuotantoon myönnettäisiin vain 5 §:n 1 ja 2 momentin mukaisia lupia sekä erityisistä syistä tuotantosuunnan vaihtamislupia tuotannon jatkamiseen enintään entisessä laajuudessa. Kanatalouden osalta tullaan selvittämään, tulisiko broilertuotantoon myöntää rajoitetusti lupia emokanaloille tämän tuotantosuunnan tasapainoisen kehityksen varmistamiseksi.

Naudanlihan tuotannon osalta em. lausuma eduskunnan vastauksessa hallituksen esitykseen laiksi maidon kaksihintajärjestelmää koskevaksi lainsäädännöksi on tarkoitus ottaa huomioon siten, että uusia lupia naudanlihan tuotantoon ei tulisi myöntää.

Sikataloudessa tuotannon tasapainottuminen on helpottanut markkinatilannetta. Tarkoituksena on selvittää voitaisiinko sikatalouteen myöntää rajoitetusti tuotannon laajennuslupia vuonna 1986. Jos lupia myönnettäisiin, ne tulisi ohjata lähinnä olemassa oleville sikaloille sukupolvenvaihdostapauksiin ja nuorille viljelijöille.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiesitys:

Laki

kotieläintuotannon ohjaamisesta eräissä tapauksissa annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kotieläintuotannon ohjaamisesta eräissä tapauksissa 28 päivänä joulukuuta 1984 annetun lain (1011/84) 5 § näin kuuluvaksi:

5 §

Tässä laissa tarkoitetun luvan nautakarja-, sikatalous- ja kanatalousyrityksen perustamiseen tai laajentamiseen saa maatilahallitus tai maatalouspiirin maataloustoimisto myöntää ennen 1 päivää tammikuuta 1988 vain yrityksen harjoittajan kuolin- tai konkurssipesälle, yrityksen omistajaksi perintöoikeudellisen saannon kautta tullee henkilö, tai kun yrityksen ostajana on myyjän puoliso tai henkilö, joka perintökaaren (40/65) 2 luvun mukaan voisi periä myyjän, myyjän ottopolisi tai kasvattilapsi taikka tällaisen henkilön puoliso, taikka kun kysymyksessä on maatalousyrittäjien eläkelain (467/69) 6 b §:n 7 momentin mukainen sukupolvenvaihdos. Lupa voidaan sanoituissa tapauksissa myöntää yrityksen jatkamiseen enintään entisessä laajuudessa.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa on säädetty, saadaan lupa myöntää 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun yrityksen perustamiseen tai laajentamiseen maatilalain 74 §:n 2 momentin (351/83) mukaisella rakentamisavustusalueella sekä erityisistä syistä myös maatilalla laillisesti harjoitetun yrityksen jatkamiseen enintään enti-

sessä laajuudessa yritystoiminnan harjoittajan vaihduttua muissakin kuin 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa.

Siitä, milloin tässä laissa tarkoitettu lupa nautakarja-, sikatalous- tai kanatalousyritysten perustamiseen tai laajentamiseen voidaan myöntää ennen 1 päivää tammikuuta 1988 muissa kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa, päättää valtioneuvosto vuosittain tammikuun loppuun mennessä. Valtioneuvoston tulee tällöin ottaa huomioon kotieläintuotannon kehitys ja vallitseva markkinatilanne. Valtioneuvosto voi samalla määrätä, että lupia voidaan muissa kuin 1 ja 2 momentin tapauksissa myöntää vain tietyn yhteismäärän puitteissa. Valtioneuvosto määrää myös ne perusteet, joiden mukaan tuottajalle voidaan myöntää lupa tuotantosuunnan vaihtamiseen. Lupa tuotantosuunnan vaihtamiseen voidaan myöntää kokonaan tai osittain. Kyseisen luvan myöntää maatilahallitus

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1986.

Helsingissä 11 päivänä lokakuuta 1985

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Maa- ja metsätalousministeri *Toivo Yläjärvi*

Laki

kotieläintuotannon ohjaamisesta eräissä tapauksissa annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kotieläintuotannon ohjaamisesta eräissä tapauksissa 28 päivänä joulukuuta 1984 annetun lain (1011/84) 5 § näin kuuluvaksi:

Voimassa oleva laki

5 §

Tässä laissa tarkoitettun luvan nautakarja-, sikatalous- ja kanatalousyrityksen perustamiseen tai laajentamiseen saa maatilahallitus tai maatalouspiirin maataloustoimisto myöntää ennen 1 päivää tammikuuta 1986 vain yrityksen harjoittajan kuolin- tai konkurssipesälle, yrityksen omistajaksi perintöoikeudellisen saannon kautta tullee henkilö, tai kun yrityksen ostajana on myyjän puoliso tai henkilö, joka perintökaaren (40/65) 2 luvun mukaan voisi periä myyjän, myyjän ottoplasi tai kasvattilapsi taikka tällaisen henkilön puoliso, taikka kun kysymyksessä on maatalousyrittäjien eläkelain (467/69) 6 b §:n 7 momentin mukainen sukupolvenvaihdos. Lupa voidaan sanotuissa tapauksissa myöntää yrityksen jatkamiseen enintään entisessä laajuudessa.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa on säädetty, saadaan lupa myöntää 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettun yrityksen perustamiseen tai laajentamiseen maatilalain 74 §:n 2 momentin (351/83) mukaisella rakentamisavustusalueella sekä erityisistä syistä myös maatilalla laillisesti harjoitetun yrityksen jatkamiseen enintään entisessä laajuudessa yritystoiminnan harjoittajan vaihduttua muissakin kuin 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa.

Maa- ja metsätalousministeriö voi erityisistä syistä myöntää luvan yrityksen tuotantosuunnan vaihtamiseen joko osittain tai kokonaan kuitenkin enintään entistä tuotantotasoa vastaavaan laajuuteen. Siitä, mitkä ovat erityiset syyt ja miten eri tuotantosuuntia verrataan suuruudeltaan toisiinsa, säädetään asetuksella.

Maa- ja metsätalousministeriö voi lisäksi maatilahallituksen esityksestä, pyydettyään lausunnon maatalouden markkinointineuvostolta, 1 ja 2 momentin estämättä myöntää luvan yrityksen laajentamiseen, mikäli laajentamista ei ole pidettävä olennaisena ja sitä voidaan kohtuuskäytännön huomioon ottaen pitää asianmukaisena.

Ehdotus

5 §

Tässä laissa tarkoitettun luvan nautakarja-, sikatalous- ja kanatalousyrityksen perustamiseen tai laajentamiseen saa maatilahallitus tai maatalouspiirin maataloustoimisto myöntää ennen 1 päivää tammikuuta 1988 vain yrityksen harjoittajan kuolin- tai konkurssipesälle, yrityksen omistajaksi perintöoikeudellisen saannon kautta tullee henkilö, tai kun yrityksen ostajana on myyjän puoliso tai henkilö, joka perintökaaren (40/65) 2 luvun mukaan voisi periä myyjän, myyjän ottoplasi tai kasvattilapsi taikka tällaisen henkilön puoliso, taikka kun kysymyksessä on maatalousyrittäjien eläkelain (467/69) 6 b §:n 7 momentin mukainen sukupolvenvaihdos. Lupa voidaan sanotuissa tapauksissa myöntää yrityksen jatkamiseen enintään entisessä laajuudessa.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa on säädetty, saadaan lupa myöntää 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettun yrityksen perustamiseen tai laajentamiseen maatilalain 74 §:n 2 momentin (351/83) mukaisella rakentamisavustusalueella sekä erityisistä syistä myös maatilalla laillisesti harjoitetun yrityksen jatkamiseen enintään entisessä laajuudessa yritystoiminnan harjoittajan vaihduttua muissakin kuin 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa.

Sitä, milloin tässä laissa tarkoitettu lupa nautakarja-, sikatalous- tai kanatalousyritysten perustamiseen tai laajentamiseen voidaan myöntää ennen 1 päivää tammikuuta 1988 muissa kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa, päättää valtioneuvosto vuosittain tammikuun loppuun mennessä. Valtioneuvoston tulee tällöin ottaa huomioon kotieläintuotannon kehitys ja vallitseva markkinatilanne. Valtioneuvosto voi samalla määrätä, että lupia voidaan muissa kuin 1 ja 2 momentin tapauksissa myöntää vain tietyn yhteismäärän puitteissa. Valtioneuvosto määrää myös ne perusteet, joiden mukaan tuottajalle voidaan myöntää lupa tuotantosuunnan vaihta-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

miseen. Lupa tuotantosuunnan vaihtamiseen voidaan myöntää kokonaan tai osittain. Kyseisen luvan myöntää maatilaballitus.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1986.